

MEEQQAT INTERNETTIMITIK SOCIALE MEDIANILLU ATUINERAT

Kalaallinik 6. aamma 7. klassinik
immersugassat atorlugit apersuineq

- SAQQUMMIISOO:** MIO – Meeqqat Pisinnaatitaaffinik Sullissivik/Børnerettighedsinstitution
- SULIARINNITTUT:** Camilla Nymand Petersen & Sikkerninguaq Hard Lorentzen
- MISISSUINERIT:** Katrine Kratholm Rasmussen
- AAQQISSUISOO:** Trine Nørby Olesen
- ILUSILERSUISOO:** Nuisi Grafik

4 Meeqqat inuusuttullu internettertarnerat

- 4 Meeqqat internettimik sociale medianillu (internettimi naappittarfinnik) atuinerat
- 5 Kisimiilluni internetterneq
- 5 Nammineq smartphonerisaq
- 6 Facebook

7 Meeqqat pissusilersuutaat inersimasullu soqutigisaat

- 7 Inersimasunit soqutigisat
- 9 Ullormut arlaleriarluni internetterneq

10 Ilisimasassanik aallerfissatut periarfissat

- 10 Meeqqat nutaarsiassat atuartarpaat

12 Inunnut allanut attuumassuteqarnerit

- 12 Ikinngutigiinneq
- 13 Pimmatiginninneq
- 14 Internettikkut iliuuserisimasanik peqqissimissuteqarneq
- 15 Internettimi misigisat ajortut

16 Ikiorneqarnissamut periarfissat

- 16 Oqaloqateqarsinnaaneq
- 17 Ikiorneqarnissamut periarfissanik ilisimasaqarneq

18 MIO'p innersuussutai

- 18 MIO'p naggasiullugu innersuussutai
- 19 Meeqqat internettertarnerat pillugu inersimasunut siunnersuutitsialaat

20 Misissuisimaneq pillugu

- 20 Periutsit
- 20 Misissuineq
- 20 Meeqqat pillugit tunngaviumik paasissutissat
- 21 Paasissutissanik aallerfiit

22 Akunnattoornermi

MEEQQAT INUUSUTTULLU INTERNETTERARNERAT

Meeqqat internettimik sociale medianillu atuinerat

2014-IMI MIO MEEQQAT ATUARFIANNI KALAALLIT ATUARTUT 6. AAMMA 7. KLASSIT AKORNANNI TOQQAKKANIK PILERSITSIVOQ. MIO'P MEEQQAT TOQQAKKAT ULLUINNARNI SAMMISAAT ASSIGIINGITSUT ATUGAALLU TUSARUSUPPAI. MEEQQAT TOQQAKKANIIT MEEQQAT NIPAAT TUSARNEQASSAPPUT. UANI MISISSUINERMI MEEQQAT TOQQAKKAT INTERNETTIMIK SOCIALE MEDIANILLU ATUINERAT PILLUGIT APERINEQARSIMAPPUT.

Meeqqat amerlanersaat internettimik atuisuupput, akulikitsumillu atortarlugu. Nunatsinni meerarpassuit online'miittarput, piffissallu ingerlanerani sulii amerlanerusunik periarfissaqalissallutik.

Internetternermi pitsaaqutit amerlapput. Meeqqat ajornangitsumik imminnut attaveqaaqatigiissinnaapput, paasissutissanik ujarlersinnaapput, iluaqutissaminillu nutaanik ilikkagaqarlutik. Taamaattorli navianaatsuinnaannaanngilaq. Meeqqat internetternerminni paasissutissat killissamik qaangiisut innarliisinaasullu naammattoorsinnaavaat, inersimasunit nalulluinakkaminnit saaffigineqarlutik imaluunniit cyberspacekkut pimmatigineqarlutik. Taamaammata inersimasutut, angajoqqaaqut imaluunniit meeqqanik sullissisutut pingaarluinnarpoq meeqqat internettimik atuinerat eqqumaffigissallugu, ilinniartillugillu qaqugukkut isornartoqartarneranik kiisalu sammisatik eqqarsaatersuuteqarfigisassagaat. Kisianni aamma internetternerannik tapersersortassapput, internetteraangata sociale mediartillugillu ilagisarlugit, tamannami inuuneralugulu ulluinarsiuutigimmassuk.

MISISSUINERMI PEQATAASUT

Meeqqat 910-t immersugassat atorlugit akissutaat aallaavigalugit una nalunaarusi-aavoq. Atuartut 6. aamma 7. klassini atuarput, nunarpullu tamaat aallaaviulluni. Nukappiaqqat nivarsiaqqallu apeqqutit akisimavaat. Atuartut amerlanerit 11 aamma 12-inik ukioqarput.

Misissuisimaneq pillugu nalunaarusiap naggataani atuaruk.

MEEQQAT PAASISSUTISSANIK NUNATSINNEERSUNIIT AVATAANEERSUNIILLU AALLERSINNAANERAT QULAKKEERNEQASSAAQ, ILUTIGALUGULI PAASISSUTISSAT MEEQQAT ATUGAANNIK INNARLIISINNAASUNUT PITSAALIORNEQASSALLUTIK.

Naalagaaffiit Peqatigiivisa Meeqqat Piginnaatitaaffii pillugit Isumaqaatigiissutaat, artikeli 17.

KALAALLIT NUNAAT 11. MAJ 1993 NAALAGAFFIIT PEQATIGIIVISA MEEQQAP PIGINNAATITAFFII PILLUGIT ISUMAQAATIGIISSUTAANNUT ILANNGUPPOQ, TASSANILU PISUSSAATITAALERLUNI PISAQ PILLUGU ALLAASERISAT TAMAASA PIVUSUNNGORTINNISSAANNUT.

**MEERAQ KINALUUNNIIT PRIVATIMIK- AAMMA ILAQTARIITTUT
INUUNERANI SUKKULLUUNNIIT IMALUUNNIIT UNIOQQUTISISUMIK
AKULIUFFIGINEQASSANNGILAQ.**

**Naalagaaffiit Peqatigiivisa Meeqqat Piginnaatitaaffii
pillugit Isumaqaatigiissutaat, artikeli 16.**

Kisimiilluni internetterneq

**MIO’P MEEQQAT TOQQAKKAT AKORNANNI
MISISSUINERANI ERSERPOQ MEEQQAT 71,97 %’II
KISIMINNERMINNI INTERNETTERTARTUT.**

Meeqqat inuusuttullu internettimik smartphonenu appsi’nik atuillaqqissorujussuupput. Imaapporli internettimi quppernerit imaluunniit apps ilaanni piumasaqaatigineqartarmat inuttut kinaassutsimik paasissutissat aallaavigalugit pilersitsisoqartassasoq, tassani soorlu ateq, sumi najugaqarneq paasissutissallu allat inummut tunngasut toqqorneqartarput. Taamaamat ajunngilluinnarpoq inersimasut meeqqat internettimik imaluunniit mobilimik atuinermik ilinnialerneranni piffissamik atuiffigisassagaat.

Ulluinnarni piginnaatitaaffigut nalinginnaasut aamma internettimi atuupput. Tamannalu isumaqarpoq internettimi aamma privatimik inuuneqarsinnaatitaaneq, aamma kinaluunniit nammineq internettimi kinaassutsimik paasissutissanik allattorsimaffimmut allanit iserfigineqaaqusaannginnera, soorlu aamma tassaniittoq oqquersuutinik imaluunniit arlaannilluunniik allasimasanik atuartaqaaqusaannginneq (Meeqqanut inuusutunullu allanullu Medieråde).

Pingaartuuvoq Naalagaaffiit Peqatigiivisa Meeqqat pillugit isumaqaatigiissutaat eqqumaffigissallugu, tassani taaneqarmat inuit tamarmnik 18’niliinissami tungaanut meeraasernerat (Naalagaaffiit Peqatigiivisa Meeqqat Piginnaatitaaffii pillugit Isumaqaatigiissutaat, artikeli 1). Tamanna isumaqarpoq uagut angajoqqaajusugut imaluunniit inersimasut meeqqanut akissusaasutut aamma meeqqat internettimik atuineranni isumannaatumik atuinissaat akissusaaffigatsigu. Inersimasuusugut meeqqamik paaqqinnittussat, meeraq ilaatigut nammineq eqqortumik aaliangiussinissaminik piginnaasaqarneq ajortoq aamma ikiortariaqartarparput.

Taamaamat pingaartuuvoq inersimasut meeqqat internettimi isumanaallisaaneq, privatimik inuuneqarnissaq paasissutissallu imminut tunngasunik allattuinermit ilinniartissallugit. Meeqqat privatimik inuuneqarnissamut piginnaatitaaffeqarput (Naalagaaffiit Peqatigiivisa Meeqqat Piginnaatitaaffii pillugit Isumaqaatigiissutaat, artikeli 16), kisianni aamma meeqqat ajoquserneqarnissaminut atornerlunneqarnissaminnullu – aamma internettikku - parineqarnissamik pisinnaatitaaffeqarput (Naalagaaffiit Peqatigiivisa Meeqqat Piginnaatitaaffii pillugit Isumaqaatigiissutaat, artikeli 19, 34, 39). Meeqqat privatimik inuuneqarnissaannik pisinnaatitaaffii kikkunnilluunniit innarlerneqaratillu atornerlunneqaaqusaanngillat.

Qupperneq 19’mi meeqqat internettimik atuinerat pillugu inersimasunut siunnersuutit allat takukkit.

Tabeli 1 – Kisimiilluni internetterneq

Akissutissatut periarfissat	Akisut
Kisimiilluni	71,97 % 611
Angajoqqaat ilagalugit	39,69 % 337
Najukkanni inersimasut allat ilagalugit	8,13 % 69
Qatangutikka ilagalugit	38,87 % 330
Ikinngutikka ilagalugit	40,40 % 343
Ilinniartitsisukka ilagalugit	14,84 % 126
Fritidsklubbinni inersimasut ilagalugit	2,83 % 24
Akisut katillugit:	849

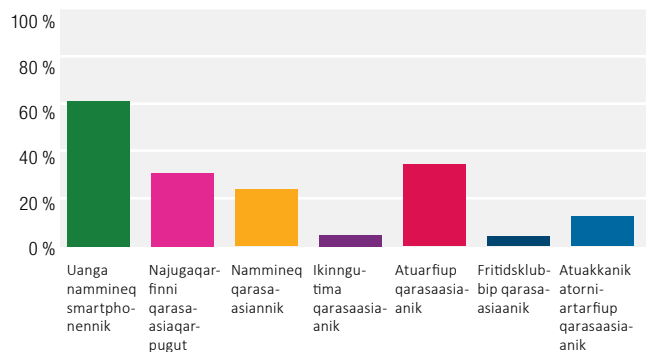
Meeqqat 849’t apeqqut akivaat, 61’t akinngillat. Meeqqat arlalinnik akissuteqarnissamut periarfissaqarsimapput.

Nammineq smartphonerisaaq

**MEEQQAT 11-12’NIK UKIULLIT AFFAAT
SINNERLUGIT SMARTPHONEQARPAT.**

Meeqqani 852’iuusuni akisut amerlanerpaartaat namminneq pigisaminik smartphoneqarput, taakkulu atorlugit internettertarlutik. Malitsigalugulu atuarfimmil imaluunniit angerlarsimaffimmini qarasaasiat tabletilluunniit atortarlugit. Amerlanerpaallu kisimiillutik internettertarlutik.

Takussutissiaq 1 – Smartphone-ikkut internetterneq

Meeqqat amerlanersaasa nammineq smartphonertik internetternerminni atortarpaat.

Facebook

MEEQQAT APERINEQARPAT SUMI INUMMUT PAASISSUTISSANIK ALLATTUIFFEQARSIMANERSUT, TASSANILU AMERLANERPAAT AKIPPUT FACEBOOK.

Sociale mediani, soorlu Facebook’imi namminerisamik qup-perneqalissagaanni 13’inik ukioqalersimasariaqarpoq. Aper-sorneqartullu 11-12’inik ukiullit amerlanersaat taakkununga naleqqussagaanngitsunik internettimi atugaqarput, uffa taas-sumingna atuisut amerlanerpaartai utoqqaanerujussuusut. Tamanna isumaqarpoq meeqqat Facebookimut assigisaanullu ikkunneqartartunik meeqqanut naleqqutinnngitsunik takutin-neqartarnerinik, tassaasinnaappullu pornonik imaluunniit nakuusernernik imalinnik. Imaluunniit inersimasunit meeqqa-nut pitsaasumik siunertaqanngitsunit attavigineqarsinnaap-put.

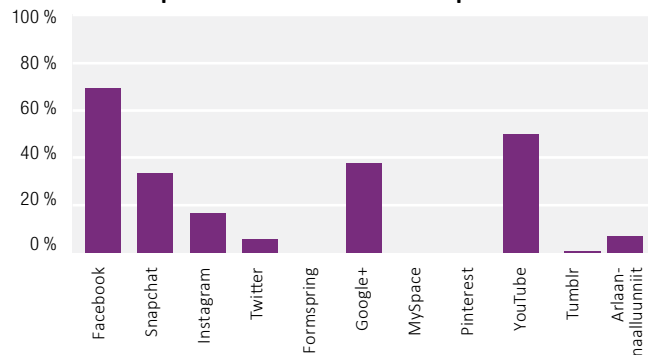
Meeqqat sociale mediat pillugit apeqqutinut nammineerlutik oqaaseqaasiornissaminut periarfissaqarsimapput, tassani suna ajorinnginnerlugu imaluunniit ajorinerlugu allassinnaal-lugu.

Meeqqat isumaqarput ikinngutimik inuunerannik sulerineran-nillu malinnaasinnaanertik nuannaralugu. Nuannaarutigaa-taaq imminnut allaqatigiittarsinnaagamik (chatterlutik) kiisalu

assinik isiginnaarsinnaallutik. Amerlasuut aamma YouTube Googlelu nuannaraat, taakkunanimi filminik nipilersuutinillu nassaarsinnaagamik.

Meeqqat nuannarinngilaat inersimasunit ilisarisisamngisamin-nit (angutit) attavigineqartarnerit, ilaasalu internettimi ar-saanneq allallu spil’erneq soqutigisarinnagu. Allat kinguaassiuti-nik atuineq eqqaavaat, tassani takusaqartarneq nuannarinagu, ilaasalu oqaatigaat internettip arriinnera iluarinnagu.

Takussutissiaq 2 – Internettimi inummumut paasissutissat

Meeqqat 835’t apeqqut akivaat, 75’t akinngitsut.

MEEQQAT PISSUSILERSUUTAAT INERSIMASULLU SOQUTIGISAAT

Inersimasunit soqutigisat

MEEQQAT APERINEQARTUT PINGAJORARTERUTAAT NALUAAT INTERNETTIKKUT SAMMISATIK INERSIMASUNIT SOQUTIGINEQARNERSUT.

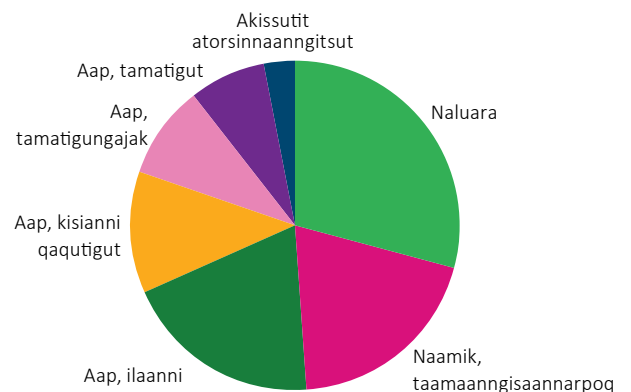
Meeqqat 18 % missaasa misigisarpaat internetternertik inersimasunit ilaatigut soqutigineqartartoq, 20 %'iili misiginikuunngisaannarpaat inersimasut soqutigisaqarnerannik. 18 % mis-sarluinnaasa misigisarpaat inersimasut tamatigut imaluunniit tamatigungajak soqutiginnittartut.

Tabeli 2 – Inersimasunit soqutigisat

Akissutissatut periarfissat		Akisut
Naluara	30,01 %	253
Naamik, taamaanngisaannarpoq	19,93 %	168
Aap, ilaanni	19,91 %	151
Aap, kisianni qaqutigut	12,10 %	102
Aap, tamatigungajak	9,49 %	80
Aap, tamatigut	7,71 %	65
Akissutit atorsinnaanngitsut	2,85 %	24
Katillugit		843

Lagkaagi 1 – Inersimasunit soqutigisat

Meeqqat aperineqarput internetteraangamik suna samminerlugu inersimasunit soqutigineqarnersoq. 843't apeqqu akivaat. 67't apeqqu akinngilaat.

Internettimi sociale mediani meeqqat tamatigut atorneruaat Facebooki. Tassunga tulliuvoq mobilikkut snapchat. Allat nuannarineqartut tassaapput YouTube aamma Google.

Meeqqanut pingaaruteqarpoq internettimi sulerisarnerminnik inersimasut soqutiginninnermik takutitsinissaat. Sociale mediatigut oqallinnerit attaveqqaqatigiinnerillu ingerlanneqartartorujussuupput, tasanilu meeqqanut inuusuttunullu nuanniit-sunik naapitaqarnissamut navianartoqarsinnaasarluni. Akerlia-

nillu internetti sociale medially pitsaasunik periarfissiisarput, tassami spillenik, ilinniarnermut atortunik, ikinngutunik attaveqqaqatigiinnermik il.il. periarfissiisarmat. Taamaakkaluartoq meeqqat inersimasunik atorfissaqartitsipput. Inersimasut meeqqat ilinniartissavaat internettimi suut mianersorfissaa-nersut, suut eqqarsaatersuuteqarfigissanerlugit kiisalu qanoq killiliisarnissaq.

JK
JUST KIDDING

Qanoq isumaqarpa...
LOL = Laughing Out Loud
Lots Of Love

Qanoq isumaqarpa...
TMI = To Much Info

Qanoq isumaqarpa...
) imal. ;-) = isinnguaarneq

OMG
OH MY GOD

Qanoq isumaqarpa...
S = Qungujuttoq
SS = Kissalaartumik qungujuttoq
SF = Qulutsuusumik qungujuttoq

Qanoq isumaqarpa...
:* imal. :-* = kunissineq

Qanoq isumaqarpa...
G = Illarteq

AF
AS FUCK

Qanoq isumaqarpa...
ROFL = Rolling On Floor Laughing

IDK
I DON'T KNOW/NALURA

WTF
WHAT THE FUCK

LMAO
LAUGHING MY ASS OFF

Qanoq isumaqarpa...
YOLO = You Only Live Once

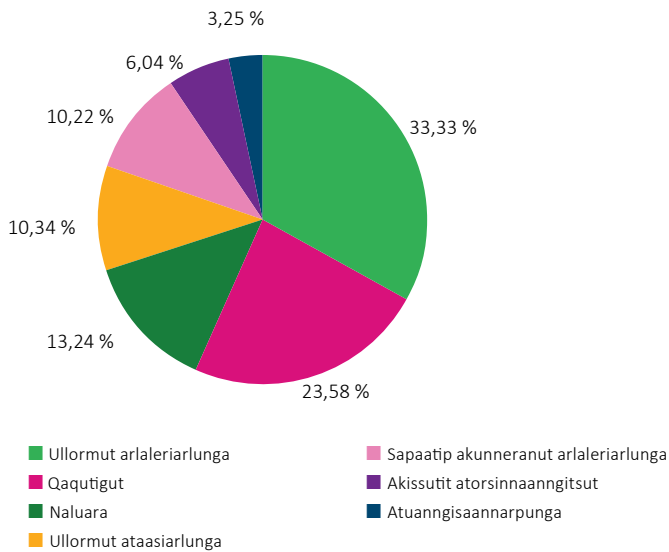
”Qanoq isumaqarpa..”: Pingaartuuvoq inersimasuusugut paasiniassallugu meerartatta inuusuttattalu internetti mo-bilitillu ullumikkut qanoq atortarneraat sapinngisamik pa-asisallugu. Qulaani allattoorneqarsimasut tassaapput oqari-artaatsinut naalisaatit atornerqartartut.

Ullormut arlaleriarluni internetterarneq

MEEQQAT 33 %'IISA INTERNETTI ULLORMUT ARLALERIARLUTIK ATORTARPAAT.

24 %'iisa missaat qaqutigut atortarpaat, taamaallaallu 3,25 %'iisa atunngisaannarlugu. Takorloorneqarsinnaavoq internettimik atuinngisaannarneq imaangitsoq soqutiginninnginneq, kisiannili internetternissamut periarfissaqannginneq, taamaatorli uani misissuinermi taannarpiaq misissorneqarsimangilaq.

Takussutissiaq 3 – Meeqqat internettimi

Meeqqat 861't aperineqarput qanoq akulikitsigisumik internetti atortarnerlugu. 49't apeqqut qaangiinnarpaat.

Unammilleqatigiinnermut – Atuisartunullu aqutsisoqarfik internet atorlugu qallunaatut ilinniusiamik saqqummiussippat atserlugu "Social Star", tassani atuarneqarsinnaavoq "meeqqat inuusuttullu niuerneq siunertaralugu inuit akunnerminni pissutsit aallaavigalugit aamma tunniusimasumik attaveqatigiinneq atorlugu qanoq ingerlanneqarsinnaaneranik ilinniartillugit..." (Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, 2014. www.kfst.dk).

Ilinniutinit isumasarsiorsinnaavutit.

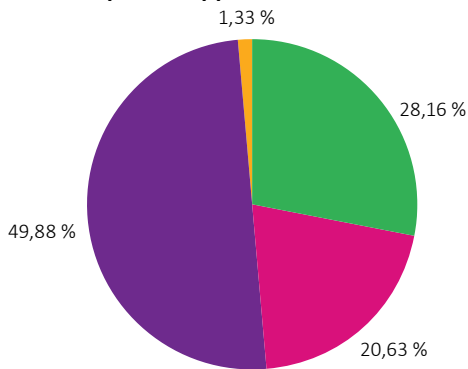
ILISIMASANIK AALLERFISSATUT PERIARFISSAT

Meeqqat nutaarsiassat atuartarpaat

MEEQQAT APERSORNEQARTUT PINGAJORARTERUTAASA INTERNETIKKUT NUTAARSIASSAT ATUARTARPAAT.

Misissuinerup takutippaa meeqqat illoqarfik nunalu najugartik, aammalumi nunarsuup sinnera paasisarqarfissallugu soqutigisariqaat. Meeqqani aperineqartuni 824'iusuni 232't internetikkut nutaarsiassanik atuartarput, 170'illu nutaarsiassat allatigut atuartarlugit. 411't nutaarsiassanik atuarnissaminnut soqutigisaqanngillat.

Takussutissiaq 4 – Meeqqat nutaarsiassallu

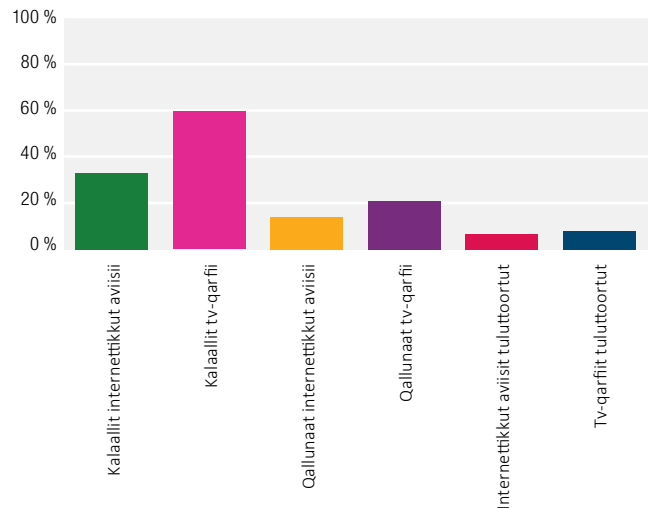
- Aap, nutaarsiassat internetikkut atuartarpakka
- Naamik, nutaarsiassat allaniit pisarpakka
- Naamik, nutaarsiassat soqutigingilakka
- Akissutit atorsinnaanngitsut

Tassani takuneqarsinnaavoq meeqqat nutaarsiassanik atuartartut atuarnernerlu ajortut amerlaqatigiisaannartut.

Meeqqani internetikkut nutaarsiassanik atuartartuni amerlanerpaartaasa ilisimasatik nunatsinni tv-qarfinit aamma internetikkut aviisinit pissarsiarisarpaat. Tamaanneralu periarfissanik nutaanik ammaassisinnaavoq, taakkuami atorlugit meeqqat nunatsinni nutaarsiassaleriffiit atorlugit saaffigineqarsinnaamata taamaalillutik pissutsit imminnut tunngasut annertunerusumik ilisimasaqarfigilersinnaammatigit.

Meeqqat illersuisuat Aviãja Egede Lynge meeqqat internettikmik atuinerat pillugu ima oqarpoq: **“Meeqqat inuusuttullu mediat assigiinngitsut atorlugit paasisutissanik pisinnaanermikkut piginnaatitaaffeqarput, misissuinitallu takutippaa meeqqat sunniiviginissaanut periarfissaqartoq – soorlu internetikkut piginnaatitaaffiit tunngasunik ilinniartillugit”.**

Takussutissiaq 5 – Mediat

Meeqqat annerusumik nunatsinni nutaarsiassaleriffiit atortarpaat.

Meeqqat tassunga atatillugu aperineqarput kina ilagalugu nutaarsiassanik ujarlertarnersut. Amerlanerpaat akipput najugaqatitik ilagalugit nutaarsiassat takullugillu tusarnaartarlugit. MIO’p tamanna ajunngitsutut isigivaa, tassani taamatut iliornikkut nutaarsiassat – suna eqqarsaatiginerlugu sunalu paasinerlugu – inersimasut peqatigalugit oqaloqatigiissutigineqarsinnaammata.

Tabeli 3 – Meeqqat nutaarsiassat atuartaapaat

Akissutissatut periarfissat	Akisut	
Nutaarsiassat radiokkut najugaqatikkalu tusarnaartarpagut	38,37 %	188
Kisimiillunga nutaarsiassat radiokkut tusarnaartarpakka	19,80 %	97
Aviisit najugaqatikkalu ataatsimoorluta atuartaapagut	7,14 %	35
Tv-kkut nutaarsiassat najugaqatikkalu isiginnaartarpagut	66,94 %	328
Kisimiillunga Tv-kkut nutaarsiassat isiginnaartarpakka	25,10 %	123
Katillugit:		490

Meeqqat amerlanerpaartaat nutaarsiassanik pisartut najugaqatitik ilagalugit nutaarsiassanik isiginnaarlutillu tusarnaartarput.

MEEQQAT NUNATSINNIIT AVATAANIILLU PAASISSUTISSANIK PISSARSISINNAANISSAMUT PIGINNAATITAATTAFFEQARPUT, SUALUMMIK PAASISSUTISSAT MEEQQAP INOOQATAANIKKUT, ANERSAAKKUT, ATUGARISSAARNIKKUT, PISSUSERISSAARNIKKUT, TIMIKKUT KIISALU TARNIKKUT PEQQISSUUNISSAMIK PITSAALIUISINNAASUNIK.

Naalagaaffiit Peqatigiivisa Meeqqat Piginnaatitaaffii pillugit Isumaqtigiissutaat, artikeli 17.

INUNNUT ALLANUT ATTUUMASSUTEQARNEQ

Ikinnguteqartarneq

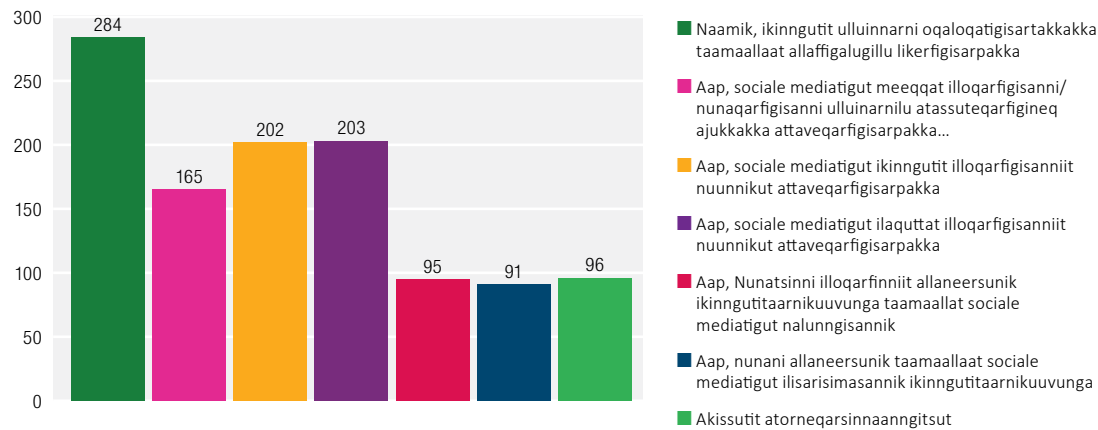
MEEQQAT AMERLANERPAARTAASA INTERNETTI MI SOCIALE MEDIAT ATORTARPAAT. INUNNUT ALLANUT ULLUINNARNI ATTAVEQARFIGISARTAGARINNGISAMINNUT ATTAVEQARTARPUT.

Attaveqarfigisartakkat illoqqarfigisap avataaneersuullutik ikinngutaallutilluunniit ilaqutaasinnaapput, illoqarfigisami avataanniunniit ikinngutitaat aamma ikinngutit nutaat nunaniit allaneersut. Internettikkut naapittarfiit aamma mobilini atorneqarsinnaasut meeqqat inuusuttullu ulluinnarni inuunerminnut ilaatilluinnarpaat. Ikinngutigijinnerit ingerlanneqartarput, sociale mediat ikinngutit sunik suliaqarnerinik malinnaanissamut periarfissiipput. Meeqqat internettikkut periarfissatigullu allatigut inuunerminnik ingerlatsisorujussuupput, taamaammallu pisariaqarluinnarpoq inersimasut meeqqatik cyberspacemi sulerinersut malinnaaffigisallugit.

Meeqqani aperineqartuni 613't akipput ikinngutiminnik ulluinnarni attaveqarfigisimanngisaminnik attaveqalersimallutik, 284'illu akisimapput taamaaliortararik. Meeqqat akissutaasa takutippaat meerarpassuit ulluinnarni attaveqarfigisartakkamik avataasigut sociale mediat atorlugit allanik attaveqartarput, uanilu aamma pineqarput ilaqqat nunaaqqatiginngisat.

Misissuinerup takutippaa erseqqarissumik attuumassuteqanngitsoq sociale mediatigut ikinnguterpassuaqarneq aamma (imaluunniit naamik) piviusumik ikinnguterpassuaqarneq. Sociale mediani amerlasuunik ikittunilluunniit ikinnguteqartoqarsinnaavoq ilutigalugulu piviusumik amerlasuunik ikittunilluunniit ikinnguteqarluni.

Takussutissiaq 5 – Ikinnguteqartarneq

Meeqqat 613't apeqqut akisimavaat, 297-illu apeqqut qaangiinnarsimallugu.

"Sikkerchat" (Allaqatigiinneq isumannaatsoq) meeqqanut pitsaasunik siunnesuutissaqarpoq illit inersimasutut meeqqanut ingerlateqqissinnaasannik:

"Internetti inunnik soqutigintartunik naapissimangisanik naapitsivigissallugu ajunngivissuuvoq. Kisianni pingaartuujuuannarpoq nutaanik ikinngutitaartilluni mianersornissaq – imaassinnaavoq ikinngutitaat allarluinnaasoq. Kikkut ikinngutigilernerlugit eqqarsaatigilluaqqisaartaruk, eqqumiitsumillu pissusilersortoqartillugu qisuariartassaati" (www.sikkerchat.dk).

Pimmatiginnineq

MEEQQAT AKUNNERMINNI PIMMATIGINNITTARERAT PIMMATIGITITTUMUT IMALUUNNIIT PIMMATIGINNITTUMUT KINGUNERLUUTEQARUJUSSUARSINNAAVOQ.

Meeqqat pimmatigitittut arriitsumik imminnut tatigiunnaariartortarput. Tarneq aqutugalugu timikkut sunniutit (psykosomatisk) makku saqqummersinnaapput naarlunneq, niaqorlunneq, tamakkiisumik eqqarsarsinnaannginneq, qasuneq, isuma aalasoq allarpasuillu meeqqamut pimmatigitittumut misigineqarsinnaallutik. Meeraanermi pimmatigitissimagaanni kingunerluutit inersimasunngornermut nassatarineqarsinnaapput.

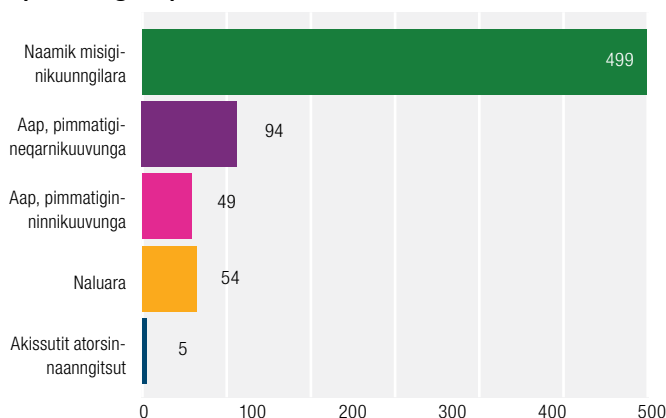
Akerlianittaag pimmatiginnineq pimmatiginnittumut kingunerluuteqarsinnaavoq. Meqqat meeraqatiminnik pimmatiginnittartut pimmatiginnittarunnaarnissaminnik inersimasunit ikiorneqarnissartik pisariaqartittarpaat, paasitineqarlutillu pimmatiginnineq qanoq kinguneqarsinnaanerani. Pimmatiginnittartoq ikiorneqanngikkuni kingusinnerusukkut inuttut pissuserisartagai immiutit allanullu iluaqutaanaviangillat.

Misissuinerup uuma takutippaa meeqqat 667'siusunit aperititunit 14,9 %'ii (94) akisimapput internetti aqutugalugu pimmatigitissimallutik. 74,81 %'ii (meeqqat 499't) internettikkut pimmatigineqarnermik misigisaqarnikuunngillat. 7,35 %'ii (49) nasuersimapput pimmatigineqataasimallutik.

Digitalimik pimmartiginnineq erseqqissarneqarpoq "HBSC-undersøgelsen 2014"mi. Pimmatiginnittarneq Kalaallit Nunaat tamaat isigalugu nunanut allanut 40'nut naleqqiikkaanni, qafasinneraavoq (Niclasen 2015). Pimmatiginnittarneq ukiukinnerusuni takussaaneuvoq, soorlu meeqqani 11-12'inut ukiulinni 13-14 ukiulinniit annertunerulluni (ibid.). Misissuinerumi pimmatigitissimasut aperineqarputtaaq digitalikkut pimmatigineqarsimanermik misigisaqarnikuunersut. Aperitittut pingajorarterutaat akisimapput digitalikkut pimmatigineqarnermik misigisaqarnikuullutik, tassani nalinginnaanerulluni oqariartuutiniq tujorminartunik tigusagaqarnikuuneq. HSBC'mi misissuinerumi kisitsisit takutippaat pimmatiginnineq pillugu kisitsisit uani misissuinerumut naleqqiullugit annertunerusut. Suna pequtaanersoq naluneqarpoq.

Pimmatiginnineq eqqartussallugu mianernartuuvoq, MIO'llu misissuinerani meeqqat ikittuinnaat pimmatiginnineq pillugu itisiliisimapput. Arlaqartut misigisimavaat kusanangitsunik allaaserineqarneq imaluunniit ateruserneqarnermik.

Takussutissiaq 6 – Meeqqat internettikkut pimmatigineqarnikut

Meeqqat amerlanersaat akipput internettikkut pimmatigineqarsimanatik. Taamaattorli 94't internettikkut pimmatigineqarsimapput, tassalu 14,9 %'ii.

Meeqqat aperisimavagut assersuorsinnanniginnerst, tassani takutillugu qanoq allaaserineqartarsimanerlutik.

– akissutigineqartut assersuutit:

FUCK OFF NALUARA

JEG BLEV KALDT FOR "BITCH"

**ATUAQATIGALU ASULI ALLAQATIGIILLUTA AJORTUMIK TIGUGAMIKKU
TAAVA NAKKARSARPAANNGA**

EQQARTORUSUNNGILARA! :-)

**JEG BLEV INVITERET TIL EN FACEBOOK GRUPPE OG SÅ BEGYNDE
ALLE MED AT MOBBE**

Atuartut 53’innaat pimmatiginnikkamik qanoq iliorsimanerminnik itisiliipput.

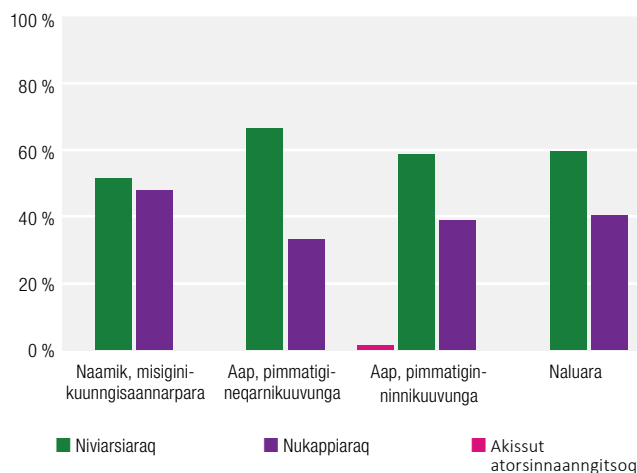
Meeqqat ilaat qanoq pimmatiginninnerminnik assersuorsiorput:

KAMMAGA UUMIGIUMMERLUGU NIKASSARNIKUJARA

FACERAPED-ERTINNEQ

Misissuineruttaaq takutippaa pimmatiginnitarneq niviarsiaqqat akornanni annertunerusoq. Tamaappoq aamma siusinnerusukku ” HBSC-undersøgelse 2014” misissuinermi. MIO’p misissuinerata aamma takutippaa niviarsiaqqat amerlanersaasa pimmataaneq ilutigalugulu akulikinnerusumik niviarsiaqatiminnik pimmatiginninnermut ilaasartut. Misissuinerulli takutinngilaa niviarsiaqqat akornanni misigisat niviarsiaqqamut pimmatiginninnermut nukappiaqqanit misigineqarnerusartut, imaluunniit misigisimasaminnik oqaluttuarnissamik ajornannginnerutitsinersut.

Takussutissiaq 7 – Pimmatiginninneq

Niviarsiaqqat akornanni pimmatiginninneq nukappiaqqat akornanniit annertuneruvoq.

Ersinngitsumik pimmatiginninneq meeqqat akornanni pingajuttarpoq. Pimmatiginnitarneq eqimattatut ingerlanneqartarpoq. Meerarpassuit nalusarpaat pimmatiginneqataallutik pimmatiginnittoqartillugu qeqqiinnarlutik isiginnaaraangamik. Ilaasa immaq annilaanngatigisarpaat pimmatigineqarnissamut tullinnguunnissartik. Pimmatiginninneq atugaaqaaq, tassanilu inuit eqimattatut attortarlugit, imaangitsoq inuk ataaseq pimmataasoq imaluunniit pimmatiginnittoq kisiat. Ajornerpaaffiani meerarpassuit isumaqalersinnaapput ”allanik akulittoqanngippat” pimmatiginninneq ajunngitsuusoq.

Pimmatiginnitarneq pillugu ukunani annertunerusumik atuagaqarsinnaavutit, kiisalu meeqqat akornanni qanoq pinaveersaartitsisoqarsinnaasoq:

www.kammagiitta.gl/www.friformobberi.dk

www.digitaldialog.dk

www.friformobberi.dk

www.sikkerchat.dk

Internettikkut iliuuserisimasat peqqissimissutigalugit

MEEQQANI 630’T APERINEQARPUT INTERNETTIKKUT ILIUUSERISIMASAMINNIK PEQQISSIMISSUTEQARNERSUT, TAAKKUNANNGALU 350’T PEQQISSIMISSUTEQARSIMAPPUT.

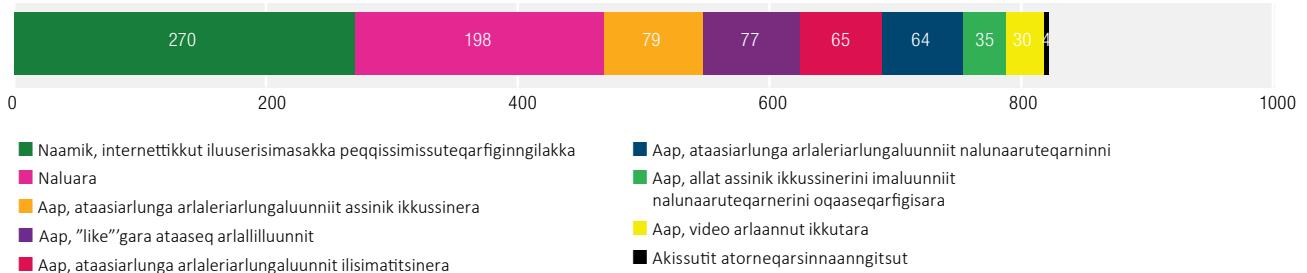
Pineqartulli assigiinngitsorujussuupput, soorlu suut ”like’rsimanerlugit”, assinik videonilluunniit ikkussisimaneq imaluunniit arlaannik nalunaarummik allataqarsimalluni kingusinnerusukku peqqissimissutigisamik.

Eqqarsaatigineqarsinnaavoq iliuuserisimasat ilaat allaninngaaniiit annertunerusumik kinguneqarsinnaaneri. Soorlu kingunerarlorujussuarsinnaavoq meeqqap assiminik allalluunniit assianik Facebookimut ikkussippat, imaluunniit arlaannik allataqarsimagunik kingusinnerusukku peqqissimissutigisaminnik.

**”MEEQQAT INUUSUTTULLU INTERNETTIMIK ATUINERANNI IMMICKUT SIANIGINEQARLUTILLU SIUNNERSORNEQARNISSAMINNU PIGINNAATITAAF-
FEQARPUT. INTERNETTIMI ILINNU AKORNUTAASINNAASUMIK, SOORLU NALUQASSUTSINNIK, ISUMANNAATSUUNISSANNUT IMALUUNNIIT PRIVATIMIK INUUNEQARNINNU AKORNUTAASINNAASUMIK, TAAVA PIGINNAATITAAF-
FEQARPUTIT IKKUNNIKUUSATIT PIFFISAP INGERLANERANI PEERNEQARNISSAAT KISSAATIGISSALLUGU”**

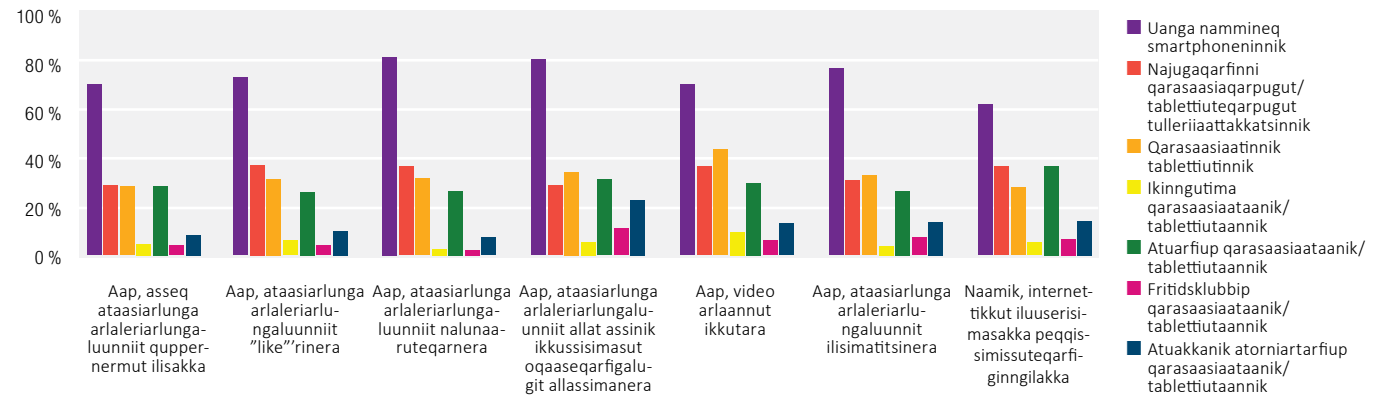
Meeqqanut inuusuttunut allanullu Medieråde.

Takusutissiaq 8 – Meeqqat inernettimi iliutsiminnik peqqissimissutaat

Meeqqat 270't internettimi iliutsiminnik peqqissimissuteqanngillat.

Takusutissiaq 9 – Internettimi iliutsiminnik peqqissimissuteqartut

Meeqqat internettimi iliutsiminnik peqqissimissuteqartut annerusumik smartphonennik atuisuupput. Immaqa pissuteqarpoq internettimi assinik smartphonet atorlugit ikkussinissaq ajornannginnerummat. Smartphonemmi aamma assiliissutitut atornerqarsinnaammata.

Internettimi misigisat nuanninngitsut

MEEQQAT 67'T INERSIMASUNIT ILISARISIMANNGISAMINNI INTERNETIKKUT ATTAVIGINEQARSIMAPPUT. TASSA IMAAPPOQ MEEQQAT 614'NIT AKORNANNI 10,91 %'II AKISIMASUT INTERNETTIMI NUANNINNGITSUMIK MISIGISAQARSIMALLUTIK.

Meeqqat 56't inuusuttunit meeqqaniillu ilisarismanngisaminnit attavigineqarsimapput. Meeqqat 9,12 %'ii. Taama tassa pisoqartarpoq, meeqqat ilisarismanngisaminnit attavigineqartarneri – inersimasuniit meeraqamminniilluunniit.

Meeqqat inuusuttullu kinguaassitutinut tungasunik allaffigineqarlutillu assinik nassitsivigineqarsinnaapput, imaluunniit ikinngutiginiarneqartuusaariarlutik assinik kinguaassitutinut atuinermut sammitinneqarsinnaasunik nassitsitsinissaminnut uukapaatinneqarsinnaapput, imaluunniit webcam atorlugit ilisari-

simanngisaminnit filmilarineqarsinnaapput (Saaffik, 2015). Inuk internettikkut ikinngutinernerpaluttumik attaviginnikkuni kinguaassitutinut atuinissamat isumapiloqarluni taaneqartarpoq "online-grooming" (Internetti atorlugu isumapiloqarneq tungavigalugu tatiginnilersitsiniaaneq/qanillisaaneq) (ibid.). Inersimasut pingaartorujussuuvoq meeqqat inuusuttullu internettimi mobilinilu isumannaallisaaneq pillugu oqaloqatiginissaat.

Meeqqat 142't oqaluttuarput assit videollu soorlu makkuninnga imaqartut takusimallugit inuit nakuusertut, sorsuttut imaluunniit toqungasut, mattaangasut atoqatigiittullu. Tamaku tamarmik meeqqat misigisatut nuanniisutut isigivaat. Inersimasut akisussaaffigivaat meeqqat inuusuttullu internetterne-ranni piffissamik atuiffigissallugit, ikiorlugillu paasitillugit suna internettimi takuneraat, nuanniitsumillu misigisaqassappata tamanna qanoq iliuuseqarfigisinnaagaat. Inersimasut meeqqat inuusuttullu ilinniartittariaqaraluarpaat internettimi linkit quppernerillu sorliit isornartoqartissagaat.

MEEQQAT PAASISSUTISSIARNERMUT ATTAVEQAQATIGIITTARNERMULLU TEKNOLOGIMIK (informations- og kommunikationsteknologi (IKT)) ATUINERMINI SIANIGINEQARNISSAMINNU PISINNAATITAAFFEQARPUP, TASSANIIPORLU MEEQQAT ATUISUTUT TIGUSISARTUTULLU.

Naalagaaffiit Peqatigiivisa Meeqqat Piginnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissutaat, artikeli 19. Genel comment no. 13.

IKIORNEQARNISSAMUT PERIARFISSAT

Oqaloqateqarsinnaaneq

TAAMAALLAAT MEEQQAT 348'T APEQQUT INTERNETTIMI NUANNINGITSUMIK MISIGISAQARSIMANEQ PILLUGU OQALOQATEQARSIMANERLUTIK AKIVAAT.

Meeqqat periarfissaqarsimapput akissuteqarnerminni arlalinnik krydseliisinnaallutik. Inernerillu takutippaat 39 %'ii missiliorlugit ikinngutiminnik oqaloqateqartartut, 33 %'ii missiliorlugit angajoqqaaminnik oqaloqateqartartut, 17 %'iilu qatanngutiminnik. 39 %'ii misigisat pillugit oqaloqateqarneq ajorput. Taamaammatt amerlasuut nuanninngitsumik misigisaqarsimannermik oqaloqatiginninneq ajorput. Taamaanneralu immikkut ajornakusoortuulluni, tassami meeqqap soorlu inersimasumit ilisarimannngisamit attavigineqarsimalluni nuanniitsumik misigisaqarfigisinnaavaa.

Tabeli 4 – Oqaloqateqarsinnaaneq

Akissutissatut periarfissat	Akisut	Akisut
Aap, ikinngutit	38,79 %	135
Naamik, oqaloqateqarsimannngilanga	38,51 %	134
Aap, angajoqqaakka	33,05 %	115
Aap, qatanngutit	16,09 %	56
Aap, ilinniarititsisukka	8,62 %	30
Aap, fritidsklubbinni inersimasut	2,01 %	7
Aap, najugaqarfinni inersimasut	1,44 %	5
Akissutit atorsinnaangitsut	0,86 %	1
Katillugit		348

Takusimasatit nuanninngitsut pillugit oqaloqateqarsimavit? 348't apeqqut akivaat, 562'illu apeqqut qaangiinnarlugu.

Ikinngutit meeqqat inuuneranni assut pingaaruteqarput. Ikinngutit peqatigalugit naliginnaasumik qanoq inooqatigiinnissaq kisiat ilinniarneq ajorpaat, kisianni aamma internettikkut qanoq pissuseqarnissaq. Killissat misiligarneqartartut imminullu paasisinnaaneq inersarneqartarluni. Meeqqat 11 - 12'inik ukiullit nammineersinnaanerulernissartik inersaruttulertarpaat teenagerinngoriartulerlutik, tamannalu malitsigisarpaa ikinngutinik angajoqqaanut inersimasunullu sanilliullugu siulliutit-sinermik. Pingaartuuvorli meeqqat taakku inersimasunik

(angajoqqaat allallu) aalaakkaasunik tatiginartunillu tulaaveqarsinnaanissaat, taakkumi isumassarsiorfigalugit, siunnersortigalugillu tapersersortitut attaveqarfiguaannarsinnagamikkitt.

Ikiusinnaasut assigiinngitsut:

- MIO'p SMS'ikkut-siunnersuisarfia 1899
- Meeqqanut Inuusuttunullu oqarasuaat 134
- Attavik 146

"NAALAGAAFFIMMI OQARTUSSAT PISUSSAATITAAPPUT INTERNETTI ATORLUGU ILINNUK PINERLUTTOQARNISSAANUT SIANIGISSALLUTIT"

Meeqqanut inuusuttunut allanullu Medieråde.

Ikiorneqarnissamut periarfissanik ilisimasaqarneq

MISISSUINERMI MEEQQAT AFFAAT INORLUGIT
AKISINNAASIMAVAAAT SUMI IKIORTINNISSAMUT
ATTAVEQARSINNAANEQ, SUMI MISIGISAT
EQQARSAATILLU ARTORNARTUT PILLUGIT
INERSIMASUMIK OQALOQATEQARSINNAALLUTIK.

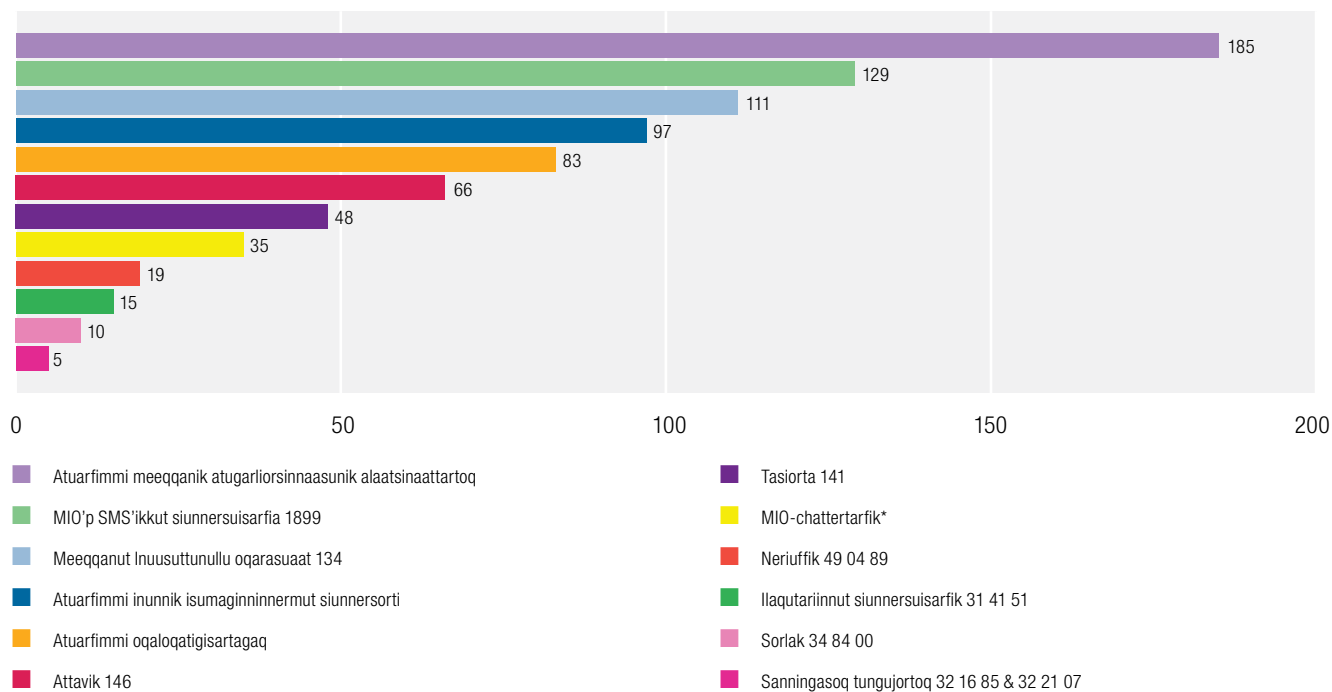
Meeqqat akissutaasa takutippaat oqaloqatiginnissutissat imaluunniit ajornartorsiutit oqimaatsut pillugit siullertut atuarfimi meeqqanik atugarlorsinnaasunik alaatsinaattartunut saaffiginnittartut. Taakkulu saniatigut ikiortiffiusinnaasut

meeqqat nalunnginnerusaat tassaasut MIO'p SMS'ikkut siunnersuisarfia 1899 aamma Meeqqanut Inuusuttunullu oqarasuaat 134. Tulliullugillu taaneqarput atuarfik aqqutigalugu ikiuisartut (oqaloqatiginnittartuq aamma inunnik isumaginninnermi siunnersorti).

Eqqumiiginarpoq meerarpassuit nalummassuk ikiortariaqartilutik imaluunniit tusarnaartoqarnissaminnik pisariaqartitillutik sumut saaffiginninnissartik nalummassuk.

MIO'p kaammattuutigaa meeqqat ulluinnarni sumi ikiorneqarnissaminnut saaffiginnissinnaanerinit nassuiaanneqarnissaat. Tassa MIO'p SMS'ikkut siunnersuisarfia 1899 aamma Meeqqanut Inuusuttunullu oqarasuaat 134'miit politiinut qatserisartunullu.

Takussutissiaq 10 – Ikiorneqarnissamut periarfissanik ilisimasaqarneq

* Atorunnaarnikuvoq

Meeqqat 11-12'inut ukiullit nalunngilluarpaat sumi atuarfik aqqutigalugu ikiorneqarsinnaallutik aamma MIO'p SMS'ikkut siunnersuisarfia 1899 aamma Meeqqanut Inuusuttunullu oqarasuaat 134 aqqutigalugit.

MIO'P INNERSUUSSUTAI

MIO'p naggasiullugu innersuussutai

SMARTPHONET, TABLETTIT ALLALLU ELEKTRONISKIMI ATORTORISSAARUTIT ANGERLARSIMAFFINNI TAMANGAJANNI NASSAASSAAPPUT. INTERNETTI SOCIALE MEDIALLU MEEQQAT INUUSUTTULLU ULLUINNARSIUTIGILERNIKUUAAT. MEDIAT ASSIGIINGITSUT INORNANNGITSUT MEEQQAT INUUSUTTULLU PIFFISSAMUT SIUSINNERUSUMUT SANILLIULLUGU ILISIMASAANNIK NUKITTORSARLUGILLU AMERLANERUSUNIK PERIAFISSAQARTILERSINNAVAAT.

Meeqqat internettimi misissuitillutik sukkasuumik ajornanngitsumillu ilisimasassanik, sociale mediani spillenik nutaanik nutaarsiassanillu nassaarsinnaapput. Attaveqaaqatigiiffinnik nutaanik allaanerusunik peqataaffeqarsinnaapput, amerlasuullu misigisimavaat sionnatigumut naleqqiullugu ataatsimooqatigiinnermut misiginikuunngisaminnut ilaallutik. Meeqqat piffissamut siusinnerusumut naleqqiullugu allatut peqataatinneqarsinnaapput, amerlasuullu sammisaqarfinni assigiingitsuni sionnatigut misilinnikuunngisaminnut peqataalernissaminnut periarfissaqalissallutik.

Misissuinerup uuma takutippaatigut meeqqat inuusuttullu amerlaneerpaartaasa internetti akulikitsumik atugarigaat, amerlasuut smartphonertik atorlugu kiisalu amerlasuut misigisarpaat inersimasut meeqqamik internettimik atuinerannik soqutigisaqanngitsut. Pisariaqartinneqarpoq inersimasut annerusumik meeqqat internettimik sociale medianillu atuinerannik soqutiginninnissaat. Meeqqat elektronisk medianik atuinerannik attaveqaaqatigiinnermillu pikkorissigaluttuinnarput. Kingunerivaalu inersimasut – angajoqqaat meeqqanillu suliqaqtut – medianik ilisimasaqarnerulernissaannik taamaallutik meeqqat cyberspacemi misissuisarnerminni isumannaanerusumik atugaqarsinnaaniassammata.

MIO'p innersuussutigivaa angajoqqaarsiaasut, ulloq unnuarlu angerlarsimaffinni sulisut allallu meeqqanik suliqaqtut internettimi sociale medianillu atuinerannik "ilinnigaqassasut". MIO inersimasunut siunnersuusiorsimavoq qanoq ilillutik inersimasut meeqqat internetterneranni suut eqqumaffigisassaneraat. Siunnersuutit taakkua uani atuarneqarsinnaapput "Meeqqat internetternerannut inersimasunut siunnersuutisialaat".

MIO'p aammattaaq innersuussutigivaa inersimasut meeqqat inuusuttullu ikiortiffissat suuneri pillugit oqaloqatigissagaat. Meeqqat oqarfigalugit inuunerminni kikkut tatigisinnaaneraat. Kikkut tatigisinnaavaat ornittuaannarsinnaallugillu? Inuunerminni inersimasumik inoqarpa saaffigisinnaasaannik? Angajoqqaajuuaannartariaqanngillat. Ilinniartitsisuusinnaavoq imaluunniit ilaqtat. Meeqqamut tamanna oqaloqatigiissutigigaanni assut iluaqutaasinnaavoq, soorlumi aamma taamaattoq meeqqat oqarfigaanni internettimi mobilimiluunniit misigisat nuanniitsut kisimiillutik atugarinngimmatigit, kiisalu ikiortis-saqartut.

Meeqqat internetti sociale medianullu tunngatillu sunik pisinnaatitaaffeqarnerlutik nalussanngikkaat, soorlu aamma taamaattoq naliginnaasumik nalunnginnissaannut pisinnaatitaaffeqarneq.

Meeqqat internetterarnerannut inersimasunut siunnersuutitsialaat.

- Meeqqat internettimi sulerisarnerannut soqutiginninnerit takutittuaannaruk. Marsernak, paasinnittuullutilli tatiginnigit.
- Paasiniaruk internettimi quppererit pulaarfigineqarsinnaasut sunik piginnaatitsillutillu akisussaaffeqarnerisut.
- Angajoqqaatut qarasaasiarsi aqussinnaavarsi taamaalillusi internettimi iserfissat inerteqqutaasut (imaluunniit allat ulorianarsinnaasut) saqqummersinnaajunnaarlugit.
- Meeqqat ilinniartiguk qanoq namminerisaminik profililiorsinnaanerani (soorlu Facebook'imi)
- Meeqqat immikkut isissutissaminik pitsaasumik isumannaatsumillu nassaarniaqatigiuk.
- Eqqumaffigiuk internettimi iserfissat ukiutigut minnerpaaffilerneqarsimanersut.
- Meeqqat ilinniartiguk suut imminut tunngasut internettikut saqqummiuttassaneri (soorlu isumannaannerpaavoq qanga inunngorsimaneq, angerlarsimaffiup sumiiffia, sumiinnermik nalunaarutit kiisalu oqarasuaatit normui allannikkaanni).
- Meeqqat ilinniartiguk, kikkut ikinngutigissallugit ajunngitsoq kikkullu taamaanngitsut.
- Meeqqat nalussanngilaat qanoq aamma sooq allat internettimi profilii, assiutaat paasissutissaataallu ataqqineqassasut. Suut siaruarterneqarsinnaasut, oqaaseqarfigineqarsinnaasut aamma toqqorneqarsinnaasut, aamma suna tamaat pineqassanngitsut.
- Meeqqat ilinniartikkut paamisaarneqarpata qanoq iliussanersut (soorlu angajoqqaat/inersimasut saaffigalugit, paamisaarisut peerlugit, ajornartorsiut nalunaarutigalugu, aaqqiagiinnginneq annertusarnagu il.il.).
- Webkamerap qamittuaannarnissaa meeqqat ilinniassavaat.
- Eqqumaffigiuk internettimi (aamma mobilimi) assigiinngitsut akisusinnaammata.
- Arlaannik ajutoortoqassagaluarpat uivernaveersaarit. Meeqqanik tapersuigit, tusarnaarit, nassuiaassillutillu ikiuigit.
- Antivirusprogram atoruk internettimullu atortorissaarutarsi (trådløsi) iserfigiuminaatsunngortiguk.
- Pinaveersaartitsinermik eqqarsarit.
- Meeqqat ilinniartikkut mobili atorlugu internetteritillutik qanoq iliortarnissaannik.

Siunnersuutit sananeqarsimapput nittartakkat arlallit atorlugit isumassarsiornikkut. Aallerfiit nalunaarutip naggataani takuneqarsinnaapput.

MISISSUISIMANEQ PILLUGU

Periutsit

MEEQQAT TOQQAKKAT PINNGORTINNEQARPUT 2014'IMI, TAANNALU INUTTAQARLUNI NUNA TAMAKKERLUGU KALAALLIT 6. AAMMA 7. KLASSINIT

Eqqarsaataavoq meeqqat toqqakkat aallaavigalugit meeqqat akornanni ileqqut pitsaassusilimmik misissuinermi kiisalu MIO'p siunissami iliuuseqarfissatut tunuliaqtassatut. Pisuni allani meeqqat isumaat, ilisimasaat imaluunniit misilittagaat pillugit paasisat ingerlateqqinneqartassapput. Tassaasinnaavoq peqataatinneqarnerminni misilittagaat, meeqqat pisinnaatitaaffinut tunngatillugu ilisimasaat aamma tamakku qanoq malinneqarnersut imaluunniit soorlu atuarfinni atugassarititaasuni sinaakkutit pillugit.

Una meeqqat peqatigalugit meeqqat toqqakkat aallaavigalugit paasisimasassanik misissuineruvoq, misissuinermilu peqataasut amerlassusaat aallaavigalugu erseqqissarneqarpoq meeqqat inuusuttullu internettimi sociale medianillu atuinerat.

Misissuineq

MEEQQAT APEQQUTIT IMMERSUIFFISSAT ATORLUGIT TUSARNEQARPUT. APEQQUTILLU TAMARMIK AKISSUTISSANIK ARLALINNIK PERIARFISSAQARTITSIPPUPUT.

Apeqqutit ataasiakkaat apeqqutinik allanik imaqarput, tassanilu meeqqat periarfissaqarlutik namminneq oqaatigumasa-minnik akisinnaallutik. Tassuuna periarfissiisoqarpoq siamasinerusumik akisinnaanissamut, taamaattorli meeqqat inersimarpalunnerunissaannik piumasaqartitsilluni. Meerarpassuilli tamanna atunngilaat, akiinnartarlutillu apeqqutit ataasiakkaat itisileriffigerusunnagit. Akissutaasa ilagivaat: "Oqaatigerusung ilara" imaluunniit naatsunnguamik nassuiaateqarlutik naatsunik oqaaseqatigiiliortarput.

Meeqqat periarfissaqarsimapput apeqqutit kalaallisut qallunaatulluunniit akisinnaanerit.

Atuartut ulluinnarni assigiinngitsunik atugaqartuupput. Atuartut illoqarfanni nunaqarfinnilu atuartuupput, nukappiaqqat ni-viarsiaqqallu 11 aamma 12'inik ukiullit. Apersuinermi atuartut katillugit 910't peqataapput. Meeqqat peqataasut tamarmik angajoqqaatut meeqqanut oqartussaaffeqartut tamarluinnarnik akuersisinneqarsimapput.

Misissuinermi inernerit tamarmik SurveyMonkey atorlugu katersorneqarsimapput misissorneqarlutillu.

Meeqqat pillugit tunngaviumik paasisutissat

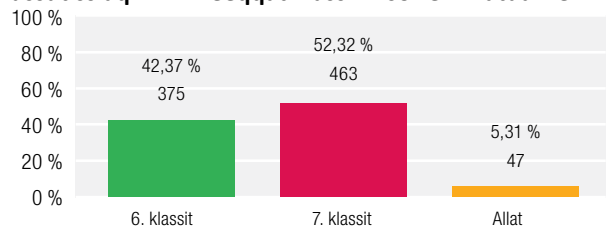
Nukappiaqqat niarsiaqqallu amerlassusaat

Apersuinermi nukappiaqqat niarsiaqqallu amerlaqatigiingajapput. MIO'p neriuutigisimavaa meeqqat 800 missaanniittut peqataanissaat, MIO'llu nuannaarutigeqisaanik meeqqat 910't peqataasimapput. Meeqqat 892't suaasuseq pillugu akisimapput. Nivarsiaqqat 473't nukappiaqqallu 417't, meeqqat marluk marlunnik suaasuseqarnerarsimapput. 18't apeqqut akisimangilaat.

Meeqqat klassimi sorlermi atuarneri

Atuartut 910't annermik 6.-7. klassit peqataapput. Atuartut ataatsimoorfiumik klasseqarunik, klassit assigiinngitsut ataatsimoorput, taamaattorli klassiunat naleqqussakkanik atuar-tinneqartarlutik. Ikittunnguit qanoq peqquteqarsimanerlutik apeqqutit ilaat akisimangilaat.

Takussutissiaq 11 – Meeqqat klassimi sorlermi atuarneri

"Allat" tassaavoq 6. aamma 7. klassit klassinik allanik atuaqateqarnerannik.

Akissuteqartut: 885, qaangiinnaasut: 25.

Kommuuninut agguataarneri

Kommuunit anginerit pissusissamisoorumik amerlanerusunik atuortoqarput.

Tabeli 5 – Kommuuninut agguataarneri

Kommune	6. klassit	7. klassit	Allat	Katillugit
Kommune Kujalleq		45	4	91
Qaasuitsup Kommunia	165	185	31	381
Kommuneqarfik Sermersooq	166	163	43	372
Qeqqata Kommunia	8	34	4	46

Meeqqat 880't sumi illoqarfimmi/nunaqarfimmi najugaqarnerannut apeqqut akivaat, akisut 13't atorsinnaangillat, 7't akinngillat. "Allat" tassaapput meeqqat immikkut atuartinneqartut, klassit ataatsimoortillugit atuartinneqartut imaluunniit allatut atuartinneqartut.

Meeqqat ukiui

Meeqqat apersuinerimi peqataasut 11'nik aamma 12'nik ukioqarput. Meeqqat taamatut ukioqartut naatsorsuutigineqarput apeqqutinik oqaasertaliarineqartunillu paasinissinnaanerannut taamatullu ilassutitut apersuisoqassappat peqataasinnaanerannut.

Angerlarsimaffimmi najugaqartut

Meeqqat amerlanersaat apersuinerimi peqataasut angajoqqaartik ataaseq tamaasaluunniit najugaqatigivaat. Ikittuinnaallu ilaqtaminni, ilaqtarsiaminni imaluunniit ulloq unnuarlu najugaqarfinni najugaqarlutik.

Tabeli 6 – Angerlarsimaffimmi najugaqartut

Akissutissatut periarfissat		Akisut
Angajoqqaama arlaat ilagalugu	30,16 %	257
Angajoqqaakka tamaasa ilagalugit	64,55 %	550
Ilaquttakka allat ilagalugit (soorlu aataakkut/aanaakkut, anga/akka il.il)	4,93 %	42
Ilaqtarsiakka ilagalugit	3,64 %	31
Ulloq unnuarlu najugaqarfinni meeqqat inersimasullu ilagalugit	1,41 %	12
Akisut katillugit		852

Meeqqat 852't apeqqut akivaat. 58't qaangiinnarpaat.

Aallerfiit

Europarådet om Menneskerettigheder (udgivet på dansk af Medierådet for børn og unge & Forbrugerrådet Tænk, Institut for Menneskerettigheder, Digital Identitet, Danish Science Factory og Børnerådet): *Din guide til menneskerettigheder på internettet.*

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen (2014): *Afrapportering fra ekspertudvalget for børn, unge og markedsføring.*

Niclasen B. (2015): *Trivsel og sundheds blandt folkeskoleelever i Grønland - resultater fra skolebørnsundersøgelsen HBSC Greenland i 2014. Statens Institut for Folkesundhed, København.*

Saaffik (2015): *Seksuelle overgreb mod børn og unge i Grønland. Beredskab, samtale med børn, vidensdeling. Naalakkersuisut, Departement for Familie, Ligestilling og Sociale Anliggender.*

www.digitaldialog.dk
www.friformobberi.dk
www.kammagiitta.gl
www.sikkerchat.dk

AKUNNARTOORNERMI

Akunnatoornermi ataani pineqartoq isumassarsiorfittut oqallissaarutitullu atoruk.

Akunnatoorninni illit nammineq atortagassarnik sanagit.

MEEQQANUT

Niviarsiaqqap 7. klassimiittup nalunnguffateqaannarluni assini ikkussimavaa.

Asseq ingerlateqqissinnaaviuuk?
Niviarsiaqqamut qanoq oqassavit?

Una pineqarpoq! Asseq kikkunnut tamanut takusassiaralugu internettimut ikkukkukku, inuppassuit takusinnaavaat.

Facebook'ikkut ilisarismanngisarpit attaveqarfigivaatit aperalutillu illit imminut pillutit naatsumik videliorsinnaannginnersutit, taava unaminermi ajugaasinnaagavit.

Qanoq iliorpit?

Una pineqarpoq! Paasissutissat inummut tunngasut internettikkut saqqummiunnissaat sumut killeqarpa? Internettimi suna isumannaappa?

Atuaqaterpit YouTube-mut illit pillutit videoliat ikkussimavaat. Tassani takuneqarsinnaavoq orlusutit atuaqatitillu illartut. Atuaqativit taamaalorsinnaanerlutik aperisimannngilaatsit.

Uani akunnattoornartoqarpa?

Una pineqarpoq! Pimmatiginnitarneq.

ANGAJOQQAANUT

Takuat ernerit allaffigitissimasoq: "Sianiillutillu pinniitsuuvutit". Sunaaffa qaammatit marluk kingulliit arlaleriarluni taamaattunik allaffigitittarsimasoq.

Qanoq iliorpit?

Kikkut uani akuliutitissavigit?
Ernerit qanoq oqarfigissaviuuk?

Una pineqarpoq! Pimmatiginninneq.

Paniit 12'inik ukiulik app'eq Snapchat pisimavaa. Paasivat app'eq 13'niliisimagaanni aatsaat pineqarsinnaasoq.

Qanoq iliorpit?

Una pineqarpoq! Sociale mediani ukiut minnerpaaffilerneqartarput meeqqanut naleqqutinngitsunik amilaarnartoqarsinnaasarmat.

Paasivat internettimi allaqatigiittarfimmi atuaqatigiit akornanni oqaatsit sakkortuut atorneqartut. Oqaatsit naalisakkat taaguutillu arlallit paasinngilatit.

Una pineqarpoq! Meeqqat internettimik atuinerat pillugu paasiniaagit.

MEEQQANIK SULIAQARTUNUT

Angajoqqaap atuarfik aperivaa atuarfiup sociale mediat soorlu Facebook pillugit qanoq isumaqarneranik.

Qanoq isumaqarfigaajuk?

Una pineqarpoq! Ukiutigut killissarititaasoq, kingunerisartagai, suleqatigiinneq.

Suleqatit internetmediemi klassimut eqimattamik pilersitsivoq. Angajoqqaat arlallit annilaanngatigaat videofilmit eqimattami siammarterneqarsinnaaneri.

Qanoq iliorpit?

Una pineqarpoq! Matoqqasumik atuisartut eqimattat, soorlu YouTube.

Paasivat internettimi allaqatigiittarfimmi atuaqatigiit akornanni oqaatsit sakkortuut atorneqartut. Oqaatsit naalisakkat taaguutillu arlallit paasinngilatit.

Una pineqarpoq! Meeqqat internettimik atuinerat pillugu paasiniaagit.